

PRIKAZI

Marija Riman

HRVATSKI SKLADATELJ O. KAMILO KOLB

Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda
Rijeka, 2000.

U proteklih nekoliko godina, počevši od 1993. godine, hrvatski skladatelj o. Kamilo Kolb (1887.-1965.) polako je počeo izranjati iz relativnog zaborava. Zasluga je to istraživačkog dvojca dr. Marije **Riman** i Petra Antuna **Kinderića**, koji su otada objavili pet svezaka Kolbovih izabranih skladbi i popratili ih komentarima i analizama. Kao krunu svojih dotadašnjih istraživanja M. Riman je o Kolbu izradila doktorsku disertaciju koja se sada (nešto skraćena) nalazi pred nama u obliku opsežne monografije u dva sveska. Prvi svezak (196 stranica) sadrži tekst, a drugi (633 stranica) popis Kolbovih djela s incipitima svih njegovih skladbi, izuzevši obradbe. Broj izvornih Kolbovih djela iznosi okruglo 1300, čemu treba dodati 155 obradbi. Uz svaku skladbu navedeni su relevantni podaci o njoj: naslov, sastav, broj taktova, arhivacija ili mjesto pohrane, grafičko stanje skladbe (autograf, prijepis ili umnažanje), datacija, izdanje (kod tiskanih skladbi) i eventualna napomena. Skladbe su svrstane abecednim redom te posebno navedene po vrsti odnosno izvodačkom sastavu.

Prije nego što je (u prvoj knjizi) pristupila prikazu Kolbova života i stvaranja, autorica je ukratko ocrtala razvoj hrvatske duhovne glazbe i - što je osobito važno - teorijski razjasnila odnos pojmova duhovna, crkvena, liturgijska i neliturgijska glazba. Kolbov život dokumentiran je brojnim podacima te nizom faksimila i fotografija.

Premda je Kolb pisao djela za različite sastave, on je u prvom redu vokalni skladatelj, a u tome, najopsežnijem dijelu njegova stvaralaštva od 1141 skladbe, njih 562 je namijenjeno mješovitom zboru. Važno je naglasiti da se u tim djelima (prema to sam Kolb nije učinio) mogu razlučiti skladbe namijenjene pučkom izvodenju i one s višim umjetničkim zahtjevima. Među instrumentalnim skladbama nalaze se one za orgulje, glasovir, komorne sastave, simfonijski i tamburaški orkestar.

Prikazujući pojedine skupine Kolbovih djela, autorica je samo ponegdje dala detaljniju analizu skladbi iz određene skupine. Kako prva knjiga (iz praktičnih razloga) ne sadrži notne primjere, trebalo bi pri praćenju analize posegnuti za već spomenutim ranijim izdanjima Kolbovih djela.

Kolbov harmonijski izraz je kasnoromatičan, a često ga obilježavaju alteracije, kromatika i disonantnost. Melodijska se linija ponekad kreće u velikim intervalskim skokovima. Sve je to Kolb stavio u službu duhovnosti, ali se upravo time izdvaja od svojih suvremenika, autora duhovne glazbe. U zaključku autorica iznosi misao da je Kolb "jedan od najvećih hrvatskih skladatelja duhovne glazbe ovog razdoblja". Njegovo se stvaralaštvo "po svojoj posebnosti uključuje u opći slijed hrvatske glazbene baštine 20. stoljeća".

Nikša Njirić

PROMOCIJA CD-a O. KAMILO KOLB OFM – IZBOR IZ DJELA

U crkvi sv. Franje u Zagrebu predstavljen je 8. veljače 2001. dvostruki CD *O. Kamilo Kolb OFM – Izbor iz djela* koji je snimljen u lipnju i listopadu 2000. godine u Varaždinskoj katedrali. Na prvom CD-u nalaze se samo instrumentalne skladbe za orgulje Kamila Kolba u izvedbi Hvalimire **Bledšnajder**, dok je na drugom CD-u osam skladbi za dvo-glasni ženski zbor i orgulje, te šest skladbi napisanih za sopran i orgulje te bariton i orgulje. Izvodači na drugom CD-u su *Djeverjački zbor crkve sv. Petra Schola Cantorum* iz Zagreba; Dubravka **Krušelj**, sopran; Mladen **Kahlina**, bariton; Hvalimira Bledšnajder, orgulje i Josip **degl' Ivello**, dirigent.

Na svečanoj promociji, koju je vodio glazbeni producent ovog projekta mo. Izak **Špralja**, govorio je Igor **Gjadrov**, dirigent i Kolbov suvremenik prisjetivši se 1944. godine, kad je bio prisutan na koncertu u dvorani franjevačkog samostana (sadašnjem kazalištu *Komedija*) na kojemu je tadašnji *Radijski orkestar* izvodio djela hrvatskih franjevac, među njima i Kamila Kolba, te naglasivši značaj i potrebu glazbenom amaterizma u očuvanju glazbene baštine. Mo. Izak Špralja pročitao je i osvrta akademika Anđelka **Klobučara**, koji je posebno istaknuo dobar izbor djela kao i izvedbu orguljašice Hvalimire Bledšnajder. Dr. Stanko **Vitković**, prebendar prvostolne crkve zagrebačke dotaknuo se liturgijske upotrebe skladbi snimljenih na CD-u. Predstavili su se i izdavači projekta: u ime *Nakladničke kuće Sveta glazba* Alojzije **Prosoli**, a u ime *Hrvatskog katoličkog radija* Slavko **Nedić**. Zanimljive su bile riječi još jednog Kolbovog suvremenika, fra Bonaventure **Dude**, koji je o skladatelju rekao: "Za života je bio franjevac, a poslije smrti očitovao se kao kompozitor-franjevac."

Iste je večeri predstavljena i knjiga autorice dr. sc. Marije **Riman** *Hrvatski skladatelj o. Kamilo Kolb*, o kojoj su govorile dr. Eva **Sedak**, muzikolog i sama autorica dr. Marija Riman. Na kraju su progovorili i sami izvodači. Prof. Hvalimira Bledšnajder zahvalila se patru Anti **Jesenoviću**, koji joj je ponudio rukopis orguljaških skladbi o. Kamila Kolba i proporučio ih za izvodenje. Glavni organizator i nositelj projekta, glazbeni producent i dirigent Josip degl' Ivello spomenuo je i zahvalio se i ostalim suradnicima koji su sudjelovali u projektu i pisali za knjižicu CD-a, nakon čega je uslijedio i glazbeni dio programa.

1. *Koralna tema za orgulje*
2. *Milosti Gospodnje iz Psalma 88, Misericordias Domini*
3. *Zlatnih krila - dvije varijacije na adventsku temu*
4. *Djetešce Ti moje drago za sopran i orgulje*
5. *Pastiri pred štalicom - božićna tema za orgulje*
6. *Molitva za bariton i orgulje*
7. *Sedam riječi Kristovih na križu (izbor) za orgulje*
8. *Ave Jesu (Odzivam se Isuse)*
9. *Večernji zvone*
10. *Passacaglia za orgulje*
11. *Ave Maria u A-duru*

Ovaj glazbeni dio programa izveden je i 18. veljače 2001. u crkvi sv. Petra u Zagrebu.

Na kraju još samo citat iz skladateljevih pisama koji je bio moto idejnog nositelja ovog projekta, dirigenta Josipa

degl'Ivella: "Združila nas je samo lijepa glazba i glazbeno uvjerenje, da je ona jedina, čije je stanje odmjereno vječnošću: sve će proći i nestati, a samo će glazba trajati u sve vijek, jer imade korijen u vječnome biću božanskom..."

Mirta Kudrna

LITURGIJSKI RECITATIVI

Miho Demović: *Liturgijski recitativi iz starih hrvatskih glazbeno-liturgijskih kodeksa od X. do XII. stoljeća*, Kor Prvostolne Crkve zagrebačke, Zagreb, 2000., str. 365.

Mo. dr. sc. Miho Demović, poznat stručnoj i znanstvenoj javnosti kao afirmirani muzikolog, vrsni znalac beneventanskog pisma i beneventanske notacije, višestruki stručnjak za staru srednjovjekovnu hrvatsku glazbu, u svojoj novoj knjizi *Liturgijski recitativi...* izdvojio je iz stare hrvatske srednjovjekovne glazbene riznice liturgijske recitative. Radi se o najstarijim solističkim skladbama, ne samo iz Hrvatske nego i šire, koje je on transkribirao iz starih notacija u suvremeno pismo i priopćio uz temeljitu muzikološku raspravu. U prilogu rukopisa nalaze se transkripcije i faksimili. Kao dodatak pripojio je još četiri recitativa napisana u europskom višeglasju ars antiquae, te recitativ De Nabochodonozor rege iz razdoblja baroka, hrvatsku pasiju po Ivanu iz zagrebačkog pasionala Kristofora Peršića iz godine 1683. godine, koja se u cjelini odlikuje izuzetnom ljepotom napjeva, a posebice je prekrasan njezin završetak, za koji autor tvrdi da se može ubrojiti među najljepše napjeve gregorijanskoga korala uopće. Nekoliko recitativa autor je prilagodio za suvremenu liturgiju na hrvatskom jeziku i pridodao ovom djelu.

Napjeve je autor podrobno opisao, svestrano analizirao i svaki pojedini vrednovao, a donosi i povijesno-liturgijske podatke o nastanku teksta i napjeva. Na temelju analize napjeva, notacije i pisma, pokazuje se da je u primorskom dijelu Hrvatske bila uvriježena jedinstvena beneventanska skriptorska praksa i pjevačka tradicija koje su stvorile brojne napjeve među kojima, po ocjeni autora, neka predstavljaju prava remek-djela, posebice napjevi evanđelja iz Trogira i Kotora, genealogije po Luki iz Trogira i Dubrovnika te melodijski najrazvijeniji exultet u poznatoj gregorijanskoj literaturi koji je i jedino sačuvan u dubrovačkom beneventanskom misalu iz XII. stoljeća.

Marko Babić
Glas Koncila

TREĆI ALBUM DUHOVNE GLAZBE ŽELJKE MARINOVIĆ

Zagreb, 20. 12. 2000. (IKA) - *Želim ti dati najbolje* naziv je trećeg albuma popularne duhovne glazbe Željke Marinović koji su izdali *Glas Koncila*, *Hrvatski katolički radio* i *Mari*. Album sadrži 12 autorskih pjesama, od toga jednu božićnu. Na albumu, za koji su većinu pjesama načinili Toni Eterović i Čedo Antolić, i dueti su s Meri Cetinić i Čedom Antolićem. Većina pjesama već je izvedena na najpoznatijim našim festivalima popularne duhovne glazbe, a sav materijal studijski je sniman tijekom 2000. godine.

Prvi album autorskih pjesama *Ljubav što ne prolazi* Željke Marinović objavila je 1997. godine, a 1998. *Hrvatske marijanske pjesme*.

PREDSTAVLJENO STAHULJAKOVO DJELO

U povodu značajnih obljetnica hrvatskih kompozitora 20. stoljeća predstavio je *Hrvatski ansambl komorne glazbe* 28. veljače stvaralaštvo Jurja Stahuljaka. Koncert je održan u *Hrvatskom glazbenom zavodu* u Zagrebu, a uz *Zagrebački kvartet* nastupila je pijanistica Ida Gamulin.

Na početku koncerta, na kojem je prvi put cjelovito izveden Stahuljakov ciklus *Vlatko* za klavir i gudački kvartet, akademik Stanko Horvat predstavio je notno izdanje *Jedan dan iz života* iz op. 5. Juraj Stahuljak (rođen u Svetoj Jani kraj Jastrebarskoga 16. srpnja 1901., a umro u Zagrebu 18. veljače 1975.) središnja je osobnost brojne i utjecajne glazbene obitelji Stahuljak. Uz kompozitorski i pedagoški rad djelovao je kao orguljaš, zborovoda i koncertni pratilac, a bavio se i glazbenom kritikom. Skladao je znatan broj vokalnih djela, djela za glasovir, komornu glazbu, glazbeno-scenska djela i djela za orkestar te niz djela crkvene glazbe. Umjetničko nadahnuće crpao je iz bogate riznice hrvatskoga narodnog melosa, o čemu svjedoče njegove dvije opere *Svadba na suncu* (1932) i *Ris-kolo (Vražji krug)*, 1936), te posebice njegov *Drugi gudački kvartet* op. 15. U svojem se opusu posvema uklapa u europska glazbena kretanja prve polovice 20. stoljeća, od romantike do impresionizma uz naznake atonalnosti u zadnjem ciklusu pjesama.

Svjetlana Martinović
Glas Koncila

GLAZBENI PROSVJED PROTIV RATA

U četvrtak 22. veljače predstavljeno je u dvorani *Hrvatskoga društva skladatelja* u Zagrebu CD-izdanje *Gospod koji satire ratove* Josipa Magdića, koji je objavila *Nakladnička kuća Prosoli, HDS i Cantus d.o.o.* Magdić, skladatelj, dirigent, orguljaš, domaćoj i svjetskoj javnosti dobro je poznato ime koje zbog posebnosti svojega glazbenog izraza ne može proći nezapaženo. Za svoje virtuozno umijeće te predano umjetničko djelovanje primio je brojna priznanja i nagrade. Ovoga puta, na sebi vlastit način, putem glazbe upućuju snažan krik i prkos protiv ratne agresije. Osamnaest orguljskih minijatura odjek su i zabilješka ratnoga sarajevskog konteksta (1992—1995) u kojemu je skladatelj boravio. *Sarajevske ratne razglednice, Prkosni preludij s gelerom, Oluja...* - neki su od naziva djela koje na orguljama varaždinske katedrale, koje su zbog svoje vrhunske kvalitete i izvedbenih mogućnosti označene kao najbolje u Hrvatskoj, uz autora izvode Hvalimira Bledšnjajder, Christoph Bossert i Mario Penzar. "Orgulje su najbolje sredstvo kojim se Magdić obraća da bi materijalizirao svoje stvaralačke zamisli i koje pružaju dovoljno prostora za uzlete njegove mašte", istaknuo je Andrija Tomašek dodavši da je pri tome autorova idejna usmjerenost uobličena u tonske slike koje su izraz stvarnosti.

Kaos koji autor proživljava oko sebe te ga pretače u dramske zvukove stvara suangažirane slušatelje koji prosvjeduju, evociraju ratnu svakodnevicu i na neki način doživljavaju katarzu. Posljednja skladba imenovana je *Uskrsne varijacije* te poručuje da izlaz iz tame i crnila postoji. U bijegu koji se događa kroz glazbu i putem nje istodobno se gradi "svijet nade i uskrsnuća".

Marija Samardžija
Glas Koncila